

Treballar un dia menys

Pedro Gomes defensa l'impuls econòmic que suposaria una jornada laboral de quatre dies setmanals

Justo Barranco

El 1930 John Maynard Keynes publica *Las posibilidades económicas de nuestros nietos*, un article en què prediu que 100 anys després la gent treballarà 15 hores a la setmana. Si la tecnologia continuava millorant de manera tan accelerada com des de l'inici de la revolució industrial, la gent compartiria els grans guanys de productivitat consumint-ne més i treballant menys. A la predicció de Keynes només li resten cinc anys per materialitzar-se, però els debats actuals sobre la reducció de la jornada laboral estan enquistats en xifres horàries molt superiors.

Malgrat això, Pedro Gomes, catedràtic d'Economia a la Birkbeck Business School de la Universitat de Londres, recorda a *Por fin es jueves!* que, com va predir Keynes, entre el 1929 i el 2000 el nivell de vida a Occident ha augmentat entre quatre i sis vegades. Tot i això, les hores treballades a la setmana han caigut en aquest mateix període tan sols de les 47 a una mitjana de 42 per als homes i 39 per a les dones. Les societats, admet, han optat per continuar treballant, però creu que hem de canviar d'opinió.

I proposa una setmana laboral de quatre dies, que, tot i que ha estat atacada en nom de l'economia, suposaria, afirma, una poderosa renovació econòmica. Perquè, malgrat l'escepticisme que suscita, diu, no és una fantasia de l'esquerra radical. Ni inviable. Ni tan sols innovadora: el 1970 als EUA ja n'hi va haver una proposta seriosa, la 4/40, quatre dies i quaranta hores de fei-

BLOOMBERG

¡POR FIN ES JUEVES!
Pedro Gomes
RBA, Barcelona, 2024
318 p. | paper, 22 €
e-book, 9,99 €

na a la setmana, que van adoptar diverses empreses. I, de fet, recorda, la majoria d'arguments actuals contra la reducció ja es van esgrimir als EUA entre el 1908, quan les empreses van començar a passar de la setmana laboral de sis dies a la de cinc, i el 1940, quan es va acabar d'adoptar la proposta. Vuitanta anys després, remarca, tot ha canviat, tret dels dies treballats.

La nova reducció, assenyalava Gomes, permetria a la gent descansar més, tenir temps per reciclar-se, adquirir noves competències i fins i

tot crear, cosa que impulsaria l'economia, ja que augmentaria la productivitat, reduiria l'atur tecnològic, produiria més demanda en les indústries del lleure i potenciarà la innovació. Una transició de cinc anys li sembla suficient per a l'ajust i per contenir l'increment salarial en aquest període per evitar retallades posteriors. De fet, creu que la majoria de treballadors no patirien minves salarials pels augments de productivitat, els possibles ajustos d'hores treballades els dies restants o fins i tot les subvencions.

I recorda que el Nobel Paul Samuelson, les contribucions i l'aposta matemàtica del qual van establir les bases de l'economia moderna, va assenyalat sobre el programa 4/40 que el progrés neix d'una invenció tècnica, però que, a mesura que una societat es torna més pròspera, els invents socials tenen cada vegada més importància: "Sense el llenguatge continuariem vivint a les cavernes, i tota la nostra admiració per al geni desconegut que va descobrir que, per solucionar les disputes, n'hi havia prou de llançar una moneda a l'aire. La setmana de quatre dies és un invent social d'aquest tipus".

Menys dies a les oficines impulsaria la indústria del lleure

Les raons en contra actuals ja es van esgrimir quan es va passar de sis a cinc dies treballats

LA ERA DE LA REVANCHA

Andrea Rizzi

Anagrama
Barcelona, 2025
180 p. | paper, 13,90 € | e-book, 9,99 €

Un comiat devastador. Vladimir Putin ofereix un sopar d'Estat a Xi Jinping al Kremlin el 2023, enmig d'acusacions de crims de guerra a Ucraïna. A l'hora

d'acomiar-se, Xi assegura: "Assistim a canvis sense parió en cent anys. Quan estem junts, els pilotes". "Hi estic d'acord", respon Putin. L'anècdota obre *La era de la revancha*, una anàlisi del periodista Andrea Rizzi d'un temps marcat per la lluita entre potències i, com indica l'ascens del populisme, també entre classes socials.

WINSTON CHURCHILL. IDEAS Y ACCIÓN

POLÍTICA EN SUS DISCURSOS

S. Rus, E. Fernández i E. Ramos

Tecnos. Madrid, 2025
334 p. | paper, 24,50 € | e-book, 18,99 €

"La democràcia és la pitjor forma de govern, excepte totes les altres que s'han assajat", va dir Winston Churchill, les frases memorables del qual s'amunteguen. Primer ministre britànic i Nobel de Literatura el 1953 per les seves obres d'història, aquest llibre repassa la seva trajectòria i recupe-

ra 25 dels seus discursos, de *Liberalisme i socialisme*—"El socialisme mataria l'empresa; el liberalisme rescataria l'empresa de les traves del privilegi i el favoritisme"— a *No et desesperis mai*, del 1955, en plena amenaça d'extinció nuclear.

POR QUÉ DEBERÍAS TENER A UN FILONÓFO EN TU EMPRESA

Pilar Llácer

Almuzara. Córdoba, 2024
200 p. | paper, 19 € | e-book, 6,49 €

Especialista en recursos humans però també doctora en Filosofia, l'autora creu que cal integrar el pensament filosòfic a la gestió i el lideratge. Enmig d'un món marcat per la ràpida evolució tecnològica i per unes noves generacions que demanen un entorn laboral alineat amb els seus valors i un propòsit clar, Llácer proposa una sèrie de trets distintius de l'actitud filosòfica que tot líder hauria d'adoptar: curiositat, amistat, creativitat, humilitat, pensar des del principi i voluntat de qüestionar-se.

Eloi Serrano Robles

Director de la Càtedra d'Economia Social Tecnocampus - UPF

L'eficiència de la reducció de jornada

Vam acabar l'any 2024 amb una proposta del Govern espanyol per reformar l'Estatut dels Treballadors que inclou

mesures com la reducció de la jornada setmanal màxima a 37,5 hores, que està generant debat.

Un dels principals arguments esgrimits contra la reducció de la jornada laboral és que afectarà la viabilitat econòmica de les empreses. Tot i això, aquesta afirmació ignora que la productivitat ha augmentat significativament les últimes dècades, mentre que els salaris reals han estat estancats. CC.OO. xifra el creixement de la productivitat real a Espanya en un 13% entre el 2018 i el 2023, i dels salaris reals només en un 4%.

Potser les empreses haurien de buscar altres maneres de millorar la productivitat que vagin més enllà de la contenció salarial. Un informe de Cotec del 2023 sobre l'R+D+I a Espanya assenyalava que la inversió sobre el PIB per al sector empresarial supera només en set centèsimes la del 2008 (0,81% davant el 0,74%), un bagatge molt pobre en què sembla que les organitzacions patronals no posen excelsiu interès.

Els avenços tecnològics, particularment al camp de la intel·ligència artificial (IA), poden suposar un increment de l'eficiència en moltes tasques, i en aquest context, mantenir jornades laborals extenses no és una qüestió de necessitat econòmica, sinó que sembla més aviat de resistència a distribuir de manera justa els beneficis de la productivitat.

Una veritat incòmoda és que moltes empreses no actuen de manera proactiva per millorar les condicions laborals dels treballadors o concebre l'organització com a instrument per generar un impacte positiu en la societat o el

medi ambient. Ja deia Milton Friedman que "la responsabilitat social de les empreses és incrementar els seus beneficis". La modificació del comportament empresarial en aquests àmbits ve bàsicament per dos camins, o per lleis o per pressions socials que, si no són ateses, podrien afectar el compte de resultats.

Fa un segle, la jornada de vuit hores o l'eliminació del treball infantil, com avui la reducció de la jornada setmanal, van ser vistos com a amenaces per a l'economia. I la resistència patronal va ser enorme. Tot i això, aquestes mesures van ser essencials per crear societats més equilibrades i, paradoxalment, economies més robustes.

Aquest és un debat antic, valdria la pena recuperar les tesis de Lafarge quan assenyalava que el veritable progrés social no rau únicament en l'augment de la producció, sinó en com es distribueixen els beneficis que genera. En aquest sentit, la reducció de la jornada laboral a 37,5 hores no només és factible, sinó que està sustentada per un canvi estructural en la manera com treballam. Deia Lafarge que "el treball és una condició necessària per a la felicitat, però no en el seu excés, sinó en el seu equilibri. No hi ha font de dissort més gran que l'alienació de l'home en jornades interminables". I